

OLIMPIADA DE LINGVISTICĂ
Etapă județeană, 12 decembrie 2015
SECȚIUNEA DE PERFORMANȚĂ – clasele a IX-a și a XII-a
REZOLVARE

SUBIECTUL 1: Tepehuan

1.

Singular	Plural	Traducere
toși	totoși	iepure
k Δ li	k Δ k Δ li	bărbat
obai	obai	străin
uși	uși	copac
mara	mamara	fiu
voita	vopoita	mătușă
aduși	aaduși	prieten
uyi	uxuyi	săgeată
vavoi	vapavoi	stâncă
tova	totova	curcan
adatomali	aadatomali	specii de păsări
oyi	oxoyi	ac
sukuli	susukuli	frate mai mic
d Δ gi	d Δ d Δ gi	șobolan
vuxi	vupuxi	ochi
ayi	axayi	borcan cu apă

2.

š Δ gi = šiš Δ gi

aași = aași

abuna = aabuna

vama = vapama

iyi = ixiyi

3. Sunt patru tipuri de substantive:

(A) Substantive formate din două silabe CV-CV: toși, k Δ li, mara, tova, sukuli, d Δ gi. Aceste substantive formează pluralul prin repetarea primei silabe: totoși, k Δ k Δ li, mamara, totova, susukuli, d Δ d Δ gi.

(B) Substantive formate din două silabe V-CV: obai, uși. Forma de plural a acestor substantive este identică cu forma de singular.

(C) Substantive formate dintr-o singură silabă de forma VVV: uyi, oyi, ayi. Aceste substantive formează pluralul prin atașarea prefixului format din vocala inițială a cuvântului + „x”: ux-, ox-, ax-.

(D) Substantive formate din două sau mai multe silabe a căror silabă inițială conține sunetul „v”: voita, vavoi, vuxi. Aceste substantive formează pluralul prin repetarea primei silabe. Spre deosebire de substantivele din grupul (A), consoana v intervocalică se transformă în p: vopoita, vapavoi, vupuxi.

(E) Substantive formate din trei sau mai multe silabe a căror primă silabă este o vocală: *aduñi*, *adatomali*. Aceste substantive formează pluralul prin alungirea vocalei inițiale: *aaduñi*, *aadatomali*.

SUBIECTUL 2: Nenets

1. sar'o = ploaie
yal'a = zi/lumină
xayer = soare
xa'masi = a cădea
yal'a tarp = zori
xə' = tunet
sar'olank yal'a = zi ploioasă
xayerlank yal'a = zi însorită
sar'o səwkocya = picătură de ploaie
səwkocya = picătură
wəba = frunze
wəba' xa'm = toamnă
xəxə' sar'o = furtună
xəxə' ty' = fulger
tarpa'si = a apărea
ty' = foc
sar'omsi = a ploua

2. a. yal'a pad = amurg, apus
b. săptămână = s'iyq yal'a

3.

PASUL 1

Grupăm structurile din nents în funcție de elementul comun astfel:

a.

sar'o sar'olank yala sar'o səwkocya xəxə' sar'o sar'omsi	yal'a yal'a tarp sar'olank yal'a xayerlank yal'a	xə' xəxə' sar'o xəxə' ty'	wəba wəba xa'm xa'masi
--	---	---------------------------------	------------------------------

b.

sar'o səwkocya səwkocya	xayerlank yal'a xayer	xəxə' ty' ty'	yal'a tarp tarpa'si
----------------------------	--------------------------	------------------	------------------------

Observăm din primul tabel că **saro(-)** are cele mai multe ocurențe (5), iar în limba română structurile care exprimă ideea de **ploaie** sunt tot 5:

ploaie

picătură de ploaie

a ploua

zi ploioasă

furtună (ploaie + tunete/fulgere)

Putem deduce de aici că **sar'o = ploaie**.

PASUL 2

Observăm structura **yal'a**, care apare de 4 ori. Pentru a găsi corespondentul din limba română este necesar să grupăm structurile care conțin **zi** și **soare** astfel:

zi
zi însorită
zi ploioasă

soare
zi însorită

Zori poate fi adăugat atât primului grup („apariția zilei/luminii”), cât și celui de-al doilea grup („apariția soarelui”). Pentru că nicio altă structură din limba română nu apare de 4 ori, presupunem că *zori* este exprimat în limba nenets prin *a apărea* + *zi/lumină*, de unde deducem că *yal’a* = *zi/lumină*.

Pe baza observațiilor de mai sus, putem afla corespondentele românești ale expresiilor ce conțin structura **yal’a**:

yal’a = zi
sar’olank yal’a = zi ploioasă

Prin analogie cu *zi ploioasă* (sar’olank yal’a, unde **-lank** este marcă de adjectiv), putem afla corespondentul pentru *zi însorită*, respectiv pentru *soare*:

xayerlank yal’a = zi însorită
xayer = soare.

Prin excludere, rezultă că: **yal’a tarp = zori**

PASUL 3

Observăm structurile cu terminația **-si**:

xa ’masi
tarpa ’si
sor’omsi

Din cerința 2 deducem că **-si** marchează verbul. De aici, rezultă că: *sor’omsi* = *a ploua*, *tarpa ’si* = *a apărea* (unde *tarp* înseamnă „ivire/apariție”, cf. *yal’a tarp = zori*) și *xa ’masi* = *a cădea*.

PASUL 4

Pentru a afla corespondențele pentru cele două structuri rămase, care exprimă ideea de ploaie (**sar’o** *səwkocya*, *xəxə’ sar’o*), observăm că *səwkocya* mai apare o singură dată, la fel ca *picătură*, iar **xə(xə’)** apare încă de două ori.

Deducem că:

sar’o səwkocya = picătură de ploaie
səwkocya = picătură
xəxə’ sar’o = furtună

PASUL 5

Grupăm sintagmele care conțin structura **xə(xə’)** și cele care exprimă ideea de **furtună** (ploaie + fulger/tunet) astfel:

xəxə’ sar’o
xəxə’ ty’
xə’

furtună
fulger
tunet

Știind că *fulger* înseamnă *tunet* + *foc*, deducem că **xəxə' ty'** = **fulger**, unde **xə'** = **tunet**, iar **ty'** = **foc**.

Au mai rămas *wəba* și *wəba xa'm*, respectiv *toamnă* și *frunze*. Știind că *xa'masi* = *a cădea*, putem deduce că *wəba xa'm* = *toamnă* (a cădea + frunze), iar *wəba* = *frunze*.

Pe baza observațiilor de mai sus, pot fi traduse structurile de la cerința 2:

- a. *yal'a pad* („dispariția zilei”) = *amurg/apus* prin analogie cu *yal'a tarp* („apariția zilei”) = *zori/răsărit*;
- b. *săptămână* = *s'iyq yal'a* (șapte + zi).

SUBIECTUL 3: Kalagan

1. Corespondențe corecte:

1. → k
2. → m
3. → i
4. → e
5. → j
6. → a
7. → c
8. → d
9. → f
10. → h
11. → l
12. → g
13. → b
14. → o
15. → n

2.

Bărbatul, el a cărat. = Migdala ya eseg.

Femeia va căra **cu coșul** orezul spre bărbat. = Pagdala na bubay ya be'en sa umay adti eseg.

Femeia va căra **câinele** spre bărbat. = Dala'en na bubay ya idu' adti eseg.

Calul a adunat **orezul**. = Kamangen na kuda' ya umay.

Câinele a bătut **în coș** calul. = Labetan na idu' ya be'en sa kuda'.

3. PASUL 1: Grupăm propozițiile din română în funcție de verbe, de timpul la care acestea apar și în funcție de elementul accentuat din propoziție (subiect, obiect direct sau obiect prepozițional (prepoziție de loc/de direcție sau prepoziția *cu* – instrument)):

	Focus	<i>a sări</i>	<i>a aduna</i>	<i>a căra</i>	<i>a bate</i>
Trecut	Subiect:				Bărbatul , el a bătut calul cu bățul.
	Obiect:				
	Obiect prepozițional (<i>în/spre</i>):	Calul a sărit în coș .			
	Obiect prepozițional (<i>cu</i>):	Câinele a sărit cu bățul peste cal. Bărbatul a sărit cu bățul peste câine.		Calul a cărat cu coșul orezul spre bărbat.	Femeia a bătut cu bățul câinele în câmpul de orez.
Viitor	Subiect:	Câinele , el va sări peste lemn.	Femeia , ea va aduna orezul în coș.	Calul , el va căra omul.	
	Obiect:	Câinele va sări peste cal .	Câinele va aduna bățul în câmpul de orez.		
	Obiect prepozițional (<i>în/spre</i>):	Calul va sări în câmpul de orez peste lemn		Bărbatul va căra spre coș orezul	Bărbatul va bate în câmpul de orez câinele.
	Obiect prepozițional (<i>cu</i>):	Femeia va sări cu bățul peste coș.			

Tabelul 1

Se observă faptul că verbul *a sări* are cele mai multe ocurențe: apare în șapte propoziții. Verbele *a bate* și *a căra* au câte trei ocurențe, iar verbul *a aduna* are două ocurențe.

PASUL 2: Grupăm propozițiile din kalagan în funcție de primul cuvânt din propoziție (după o analiză a datelor oferite, se poate deduce faptul că verbul este pe prima poziție în propoziție):

<i>-lugpat-</i>	<i>-kamang-</i>	<i>-dala-</i>	<i>-labet-</i>
(A) 5. Paglugpat na bubay ya kauy sa be'en. 7. Piglugpat na eseg ya kauy sa idu'.14. Piglugpat na idu' ya kauy sa kuda'.	(A)	(A) 13. Pigdala na kuda' ya be'en sa umay adti eseg.	(A) 4. Piglabet na bubay ya kauy sa idu' adti umay.
(B) 10. Lugpatan na kuda' ya be'en. 11. Lugpatan na kuda' ya umay sa kauy.	(B)	(B) 9. Dala'an na eseg ya be'en sa umay	(B) 1. Labetan na eseg ya umay sa idu'.
(C) 12. Lugpaten na idu' ya kuda'.	(C) 2. Kamangen na idu' ya kauy adti umay.	(C)	(C)
(D) 8. Maglugpat ya idu' sa kauy.	(D) 15. Magkamang ya bubay sa umay adti be'en.	(D) 6. Magdala ya kuda' sa eseg.	(D) 3. Miglabet ya eseg sa kuda' na kauy.

Tabelul 2

Corelând informația din *Notă* (În propozițiile din limba română sunt marcate prin bold structurile care reprezintă constituenți topicalizați, adică informația cea mai relevantă în enunț din punct de vedere informațional) cu gruparea propozițiilor din kalagan în funcție de primul cuvânt, observăm că:

- în română sunt patru propoziții (cu verbe diferite) în care poziția sintactică de subiect este topicalizată (*accentuată*) → în kalagan sunt patru propoziții (cu verbe diferite) în care apar prefixele *mag-* și *mig-* + rădăcina verbului. Trei dintre aceste propoziții au verbe la timpul viitor (= *mag-*), iar într-o propoziție verbul este la timpul trecut (= *mig-*);
- în română apar cinci propoziții în care este topicalizat (*accentuat*) obiectul prepozițional de tipul [*cu* + substantiv (instrument)] → în kalagan sunt cinci propoziții în care apar prefixele *pag-* și *pig-* + rădăcina verbului. Patru dintre aceste propoziții au verbe la timpul trecut (= *pig-*), iar într-o propoziție verbul este la timpul viitor (= *pag-*). În plus, obiectul prepozițional de tipul [*cu* + substantiv (instrument)] apare în trei propoziții cu același verb (*a sări*);
- în română apar patru propoziții în care este topicalizat (*accentuat*) obiectul prepozițional de tipul [*în/spre* + substantiv (loc/direcție)] → în kalagan sunt patru propoziții în care apare sufixul *-an* după rădăcina verbului. Spre deosebire de cele patru propoziții în care poziția sintactică de subiect este topicalizată (*accentuată*), în acest caz obiectul prepozițional de tipul [*în/spre* + substantiv (loc/direcție)] apare ocurent de două ori cu același verb (*a sări*). De asemenea, sufixul *-an* nu are flexiune de timp (el apare cu același verb atât la viitor, cât și la trecut).
- în română sunt două propoziții în care este topicalizat (*accentuat*) obiectul direct → în kalagan sunt două propoziții în care apare sufixul *-en* după rădăcina verbului.

	Focus	-lugpat-	-kamang-	-dala-	-labet-
Trecut	Subiect:				Miglabet ya eseg sa kuda? na kauy.
	Obiect:				
	Obiect prepozițional (în/spre):	Lugpatan na kuda? ya be'en.			
	Obiect prepozițional (cu):	Piglugpat na eseg ya kauy sa idu? Piglugpat na idu? ya kauy sa kuda?.		Pigdala na kuda? ya be'en sa umay adti eseg.	Piglabet na bubay ya kauy sa idu? adti umay.
Viitor	Subiect:	Maglugpat ya idu? sa kauy.	Magkamang ya bubay sa umay adti be'en.	Magdala ya kuda? sa eseg.	
	Obiect:	Lugpatan na idu? ya kuda?.	Kamangen na idu? ya kauy adti umay.		
	Obiect prepozițional (în/spre):	Lugpatan na kuda? ya umay sa kauy.		Dala'an na eseg ya be'en sa umay	Labetan na eseg ya umay sa idu?.
	Obiect prepozițional (cu):	Paglugpat na bubay ya kauy sa be'en.			

Tabelul 3

PASUL 3: Pe baza observațiilor de mai sus și pe baza corespondențelor făcute (din Tabelul 1 și Tabelul 2), putem traduce:

-lugpat- = a sări

-kamang- = a aduna

-labet- = a bate

-dala- = a căra

kuda? = cal

be'en = coș

kauy = lemn/băț

umay = câmp de orez/ orez,

idu? = câine

bubay = femeia

adti = în/spre

Alte observații utile:

- ✓ Substantiv: Ordinea cuvintelor și marcarea pozițiilor topicalizate (accentuate) din propoziție:
 1. Verb + **ya** **Subiect** + *sa* Obiect direct
 2. Verb + *na* Subiect + **ya** **Obiect direct** + *adti* Obiect prepozițional
 3. Verb + *na* Subiect + **ya** **Obiect prepozițional** + *sa* Obiect direct
 4. Verb + *na* Subiect + **ya** **Obiect prepozițional (instrument)** + *sa* Obiect direct + *adti* Obiect prepozițional
- *ya* = marcarea poziției topicalizate;
- *na* = marcarea poziției subiectului netopicalizat și a obiectului marcat prepozițional prin *cu* netopicalizat (atunci când subiectul este topicalizat, iar obiectul direct este exprimat);
- *sa* = marcarea poziției obiectului netopicalizat;
- ✓ Verb – marcarea pozițiilor topicalizate:
 - (i) Dacă este topicalizat subiectul, apar prefixele *mag-* (viitor) și *mig-* (trecut).
 - (ii) Dacă este topicalizat obiectul direct, apare sufixul *-en* (fără flexiune de timp).
 - (iii) Dacă este topicalizat obiectul prepozițional (de tipul [*în/spre* + substantiv (loc/direcție)]), apare sufixul *-an* (fără flexiune de timp); dispare marca prepozițională *adti*.
 - (iv) Dacă este accentuat obiectul prepozițional de tipul [*cu* + substantiv (instrument)], apar prefixele *pag-* (viitor) și *pig-* (trecut).
- ✓ În cuvântul **dala'an**, pentru că rădăcina verbului se termină în vocala *a*, sufixul *-an* se leagă de rădăcină prin sunetul/semnul '.

OLIMPIADA DE LINGVISTICĂ
Etapă județeană, 12 decembrie 2015
SECȚIUNEA DE PERFORMANȚĂ – clasele a IX-a și a XII-a
BAREM

SUBIECTUL 1: Tepehuan

1. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare formă găsită corect (1p. x 10 = 10 p.).
2. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare formă de plural (1p. x 5 = 5 p.).
3. Se acordă 15 puncte pentru explicații:
 - 2,5 puncte pentru fiecare categorie de substantive identificată și pentru explicarea regulii corespunzătoare categoriei (regula pe baza căreia se formează pluralul) (2,5 p. x 5 = 12,5 p.)
 - 2,5 puncte pentru o explicație clară și schematică.Nu se (de)punctează folosirea termenilor lingvistici.

SUBIECTUL 2: Nenets

1. Se acordă câte 1 punct pentru fiecare corespondență găsită corect (1p. x 17 = 17 p.).
2. Se acordă câte 1,5 puncte pentru fiecare traducere corectă (1,5 p. x 2 = 3 p.).
3. Cele 10 puncte pentru explicații se acordă astfel:
 - 2 puncte pentru gruparea expresiilor din nenets și din română în funcție de elementul care se repetă sau de conținutul semantic exprimat;
 - câte un punct pentru descompunerea/compunerea următoarelor structuri: *furtună* = *ploaie* + *tunete/fulgere*; *zori* = *apariția zilei*; *fulger* = *tunet* + *foc*; *toamnă* = *a cădea* + *frunze* (în total 4 puncte);
 - câte un punct pentru observarea mărcii adjectivale (**-lank**) și a mărcii verbale (**-si**) (în total 2 puncte);
 - 2 puncte pentru o explicație clară și schematică din care să rezulte pașii rezolvării.Nu se (de)punctează folosirea termenilor lingvistici.

SUBIECTUL 3: Kalagan

1. Se acordă 0,80 de puncte pentru fiecare corespondență corectă (0,80 p. x 15 = 12 p.).
2. Se acordă câte 1,5 puncte pentru fiecare traducere corectă (1,5 p. x 5 = 7,5 p.).
3. Se acordă 10,5 puncte pentru explicații, astfel:
 - 4 puncte pentru sintetizarea observațiilor legate de structura propozițiilor sub formă tabelară sau sub orice altă formă schematică;
 - 2,2 puncte pentru traducerea cuvintelor (0,20 p. x 11 = 2,2 puncte);
 - 0,30 de puncte pentru observația sunetului/semnului de legătură ?;
 - 2 puncte pentru observațiile utile legate de marcarea poziției topicalizate atât la verb, cât și la substantiv;
 - 2 puncte pentru o explicație clară și schematică.Nu se (de)punctează folosirea termenilor lingvistici.